

Beste Bert van Veluw,

In uw boek 'Waar komt **het kwaad** vandaan?' lees ik opnieuw heel interessante gedachten.

Al eerder gaf ik op de eerste twee hoofdstukken een reactie, nu wil ik dat vervolgen met een reactie op hoofdstuk 3 **God is liefde: het morele kwaad**

Ook nu wil ik van achteren naar voren mijn commentaar geven.

Op blz. 128 vat u uw conclusie als volgt samen: "We kunnen zeggen dat echte vrijheid het grondeloze ofwel bodemloze van het menselijk hart noodzakelijk veronderstelt. Juist vanwege het feit dat er voor het kiezen en doen van kwaad geen reden, geen motief, geen grond is, kan een mens pas echt vrij daarvoor kiezen en is hij ook helemaal en ook helemaal alleen zelf verantwoordelijk voor die keuze".

In de Bijbel lees ik met name in de proloog en in de epiloog iets anders.

Daarin is Satan duidelijk aanwezig.

In de proloog zien we dat Satan Adam en Eva weet te verleiden.

In de epiloog lezen we dat uiteindelijk Satan zal worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel, waarin hij al zijn macht zal kwijtraken.

Daarna zullen de mensen opnieuw kunnen kiezen, waarbij hun vrije wil niet opnieuw door satan getoetst zal kunnen worden.

Ik denk dan ook dat zowel Satan als de mens verantwoordelijk is voor het kwaad.

Satan reikte de mens een reden aan. Hij suggereerde de mens dat hij gelijk aan God zou worden als hij van de vrucht van de verboden boom zou eten.

Door die suggestie ontstond er in de mens een verlangen om gelijk aan God te worden.

Satan reikte zo de mens een goede reden, een goed motief en een goede grond aan om van de verboden vrucht te eten.

In de eerste hoofdstukken van Genesis lezen we over Kaïn en Abel en over Lamech.

Kaïn ruimde Gods lieveling Abel uit de weg. Hij duldde geen concurrentie.

Lamech bralde: "Wie mij verwondt, die sla die dood, zelfs wie mij maar een striem toebrengt. Kaïn wordt zevenmaal gewroken, Lamech zevenenzeventigmaal." (Genesis 4:23)

Door de sluwe ingeving van Satan is de mens God gaan zien als een Tegenstander.

De mens wilde vanaf dat moment God van Zijn troon stoten, om er zelf plaats op te kunnen nemen.

De mens werd opstandig en ontwikkelde daardoor redenen, motieven en gronden om de goede God te gaan haten.

God schiep de mens goed, met een vrije wil en een goed functionerend geweten.

Ik denk dat vanaf het begin God zijn wetten in het hart van de mens heeft geschreven.

Als we daarover in het Nieuwe Testament lezen (Hebreeë 8:10), dan is God bezig met herstelwerk.

In het begin, denk ik, heeft God zijn wetten al aan de mens gegeven.

God wandelde immers samen met Adam en Eva in de koelte van de avond in het paradijs.

Ik veronderstel dat ze samen heel veel hebben besproken en dat daarbij God zeker zijn huisregels ter sprake heeft gebracht.

De mens is dan ook zeker verantwoordelijk voor zijn verkeerde keus, maar de Satan gaat zeker niet vrijuit.

Hangend aan het kruis heeft Jezus Christus de Satan verslagen.

Ik denk dat deze daad in de heilsgeschiedenis een voorwaardelijke daad is geweest.

Eerst moest Satan worden verslagen voordat er een nieuwe hemel en aarde kon komen.

Eerst moest Satan definitief aan banden worden gelegd, voordat God in zijn heilsplan de vervolgstappen kon zetten.

Uit Jezus' worteling in Getsemane weten we dat God de Vader geen andere mogelijkheid zag om de wereld te verlossen dan via het kruis. Zijn Zoon moest de Satan verslaan, waarbij Hij tijdelijk zijn lichamelijke leven gaf om zo de kracht van zijn Geest te laten zien. Lichamelijk brak Jezus, Geestelijk kwam Hij ongebroken uit de strijd en triomfeerde op die manier glansrijk over Satan.

U haalt de volgende twee teksten uit Jeremia en Marcus aan:

“Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen?” (Jeremia 17:9)

“Want van binnenuit, uit het hart der mensen, komen de kwade overleggingen, hoererij, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, boosheid, list, onmachtigheid, een boos oog, godslastering, overmoed, onverstand. Al die slechte dingen komen van binnen uit naar buiten en maken de mens onrein.” (Marcus 7:21-23)

Dit zijn teksten waarin Satan en al zijn demonen niet in voorkomen.

Toch heeft Jezus veel demonen uitgedreven en Hij heeft zijn discipelen opgedragen dit ook te doen.

In de Bijbel wordt met veel ontzag over Satan gesproken: heerser van deze wereld (Johannes 14:30), vorst van de demonen (Matteüs 12:24), heerser over de machten in de lucht (Efeziërs 2:2) en als machthebber van de duisternis van deze wereld (Efeziërs 6:12).

In Efeziërs 2:2 lezen we dat in alle ongehoorzame mensen een kwade geest werkzaam is.

In alle wedergeboren mensen werkt de heilige Geest op een dusdanige manier dat er telkens nog een strijd te strijden is en dat ieder waakzaam moet blijven (Efeziërs 6: 10-18).

Satan blijft ook voor de gelovigen een grote verleider.

Dat is op te maken uit onder andere de volgende woorden van Petrus: ‘Ananias, waarom heb je je door Satan laten misleiden en heb je de heilige Geest bedrogen door een deel van de opbrengst van het stuk grond achter te houden?’

Terugbladerend wil ik nu ingaan op het hoofdstuk **Hebben mensen redenen om kwaad te doen?**

Ik denk dat de situatie rond Adam en Eva uniek is geweest. Zij waren zonder zonde en zijn vervolgens ongehoorzaam geweest.

De zondeval is een korte schets, maar het spreekt boekdelen.

Neem alleen al dat ene zinnetje: Ze (Eva) plukte een paar vruchten en at ervan. Ze gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en ook hij at ervan (Genesis 3:6b).

We zien dat Eva niet eerst met Adam is gaan praten om samen te overleggen.

Ook zien we dat Adam en Eva hun keuze, het al of niet eten van de vrucht, niet even hebben geparkeerd om eerst met God daarover te spreken.

God kwam dagelijks langs, dus die mogelijkheid was aanwezig.

Maar nee, eerst maakte Eva zich los van Adam door zonder overleg van die vrucht te gaan eten.

Vervolgens maakten Adam en Eva zich los van God, om zonder Hem in vertrouwen te nemen van die vrucht te nemen.

Zowel Adam en Eva waren op dat moment kortetermijndenkers. Als ze al de toegezegde straf in hun overwegingen hebben betrokken, dan bleek de verleiding om als goden te kunnen zijn (Genesis 3:5) hen op dat moment méér te hebben aangesproken.

Zo maakten Adam en Eva zich los van God.

Maar dat niet alleen, omdat ze luisterden naar de Tegenstander werden ze slaven van die Tegenstander. Zonder Gods ingrijpen zou het dan van kwaad tot kwaad zijn gegaan en zou heel Gods schepping in de handen van Satan zijn gevallen.

Alle slaven van Satan kiezen het kwaad om het kwaad.

Een verlichtingsdenker als Kant vindt dit onvoorstelbaar. Volgens hem handelt de mens alleen uit motieven van het zelfbehoud. (AHvV blz. 127)

Als christenen weten we dat ons behoud alleen in Christus te vinden is. Na de zondeval moest de mens opnieuw leren wat goed en kwaad was en die regels moesten hem van buiten onze werkelijkheid worden aangezegd. Daarom ontrolt God Zijn heilsgeschiedenis met het aanbieden van beschermende goede leefregels.

Is de keuze voor het kwaad echt op niets gegrond? Is die keuze echt ongegrond?
Laten we daarvoor kijken naar wat er rondom de kruisiging van Jezus is gebeurd.
De Schrift zegt: “Zij hebben Mij **zonder reden** gehaat.” (Johannes 15:25)
Mee uit deze tekst concludeert u het volgende:

Maar juist omdat we geen enkele *reden* hebben het kwaad te kiezen zijn we nergens door gedwongen. Als we namelijk voor onze keuzes voor het kwaad toch nog redenen zouden hebben, dan zouden we ons daardoor gedreven of daaraan gebonden kunnen voelen. Juist omdat we geen reden hebben voor het kwaad en toch het kwaad *kunnen* kiezen, zijn we echt vrij. (AHVV 128)

Als we de situatie rond de kruisiging bekijken, dan wisten de mensen echt niet meer waar ze mee bezig waren. Jezus riep dan ook uit: “Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen”. Rond de kruisiging trekken God de Vader en God de Heilige Geest zich terug. Niet alleen trekken zij hun Handen af van Jezus, maar ook van de omstanders. Op dat moment moeten de omstanders Gods algemene genade ontberen en daardoor krijgt Satan alle kans. Zo weet Satan de menigte op te zwepen tot de venijnigste insinuaties:

- ‘Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de Zoon van God bent, red jezelf dan maar en kom van het kruis af!’ (Matteüs 27:40)
- ‘Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch de koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: “Ik ben de Zoon van God” ’ (Matteüs 37:42-43)

Hier zien we dat de Rechtvaardige door de onrechtvaardigen veroordeeld wordt.
Hier vindt de omkering van alle waarden plaats.
De enig Rechtvaardige, die mensen genas, doden deed opstaan en voor alle mensen slechts het goede zocht, werd door onrechtvaardige mensen aan een schandpaal genageld.
Wat een walgelijke, brute daad.
Is dit dan de manifestatie van de vrije wil?
Kiezen de mensen hier echt vrij?
De mensen die hier kiezen, hebben Hem **zonder reden** gehaat.
Zij haten Hem zonder enig motief.
Hun haat was ongegrond.
En toch **haten** ze Hem.
Is dit niet de ultieme haat? Hatens zonder enig motief?
Zien we hier niet de gevallen mens, die geen kant meer op kan?
De gevallen mens, die alles haat wat goed is.
Ik denk dat we hier de gebonden mens zien, die alleen maar kan haten.
De gevallen mens *kan* niet meer kiezen voor het kwaad, hij kiest alleen maar voor het kwaad.
Onder aan het kruis zien we de gevallen mens staan.
Parmantig staat de mens daar te schreeuwen, maar hij is slechts een werktuig in Satans handen.
Wat een onttakeling!

Adam en Eva hadden een vrije wil, maar door de zondeval is deze vernietigd.
Rond de kruisiging zien we dat het beste, omdat God zich dan heeft teruggetrokken.
De gevallen mens heeft geen vrije wil meer.
Maar omdat God zijn schepping niet loslaat, komt Hij met zijn algemene genade naar de mens toe.
God laat zijn zon immers opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. (Matteüs 5:45b)

Ik denk dan ook dat God met zijn algemene genade naar de mensen en naar de wereld toekomt en dat Hij daardoor de wereld onderhoud en Zijn heilsplan uitwerkt.

Die algemene genade is geen constante stroom van Gods goedheid.

Zoals God de zon periodiek laat opgaan, zo komt zijn algemene genade in golven over de wereld.

Of nog anders gezegd, zoals de regen in vlagen valt zo strooit God in vlagen zijn algemene genade uit over de wereld.

De keerzijde van dit plaatje is, dat Satan bij vlagen grote invloed kan uitoefenen.

In de wereldgeschiedenis is dat aan te wijzen. Hitler, Stalin en Mao hebben daar gebruik van kunnen maken. Zij zagen kans om veel mensen op hun hand te krijgen die onmenselijk wreed zijn opgetreden.

Zoiets gebeurt telkens als God zich terugtrekt.

Dat zagen we het helderst tijdens de kruisiging van Jezus Christus.

Dat zien we telkens weer gebeuren.

De mensen vragen dan: Waar is God?

Dan proberen mensen hun eigen verantwoordelijkheid te ontlopen.

Want zelfs dan valt er te kiezen.

Ik denk dan ook dat **alleen in de duisterste periode** van de geschiedenis de mens **niets** te kiezen had.

Dat was tijdens de kruisiging.

Toen trok God zich helemaal terug.

Toen ontstond er een helse situatie waarin Satan de mensen helemaal op zijn hand kreeg.

Door Jezus' overwinning is die situatie totaal verandert.

Op grond van die overwinning, die na de zondeval wél was voorzien, draagt God door zijn algemene genade de schepping.

Door die algemene genade wordt de keuzevrijheid van iedereen min of meer hersteld.

Zo kan het komen dat veel niet-christenen beter leven dan christenen.

Tim Keller typeert in zijn boek '**In alle redelijkheid** Christelijk geloof voor welwillende sceptici' de kerk als volgt: "De kerk is een ziekenhuis voor zondaars, geen museum voor heiligen (blz. 71).

Verderop schrijft hij zelfs: "Ik zou zelfs zeggen dat kerkgangers over het algemeen in moreel en psychologisch opzicht zwakker zijn dan mensen die niet naar de kerk gaan (blz. 243).

God strooit zijn algemene genade uit over alle mensen.

Ik denk dat het ten tijde van het Oude Testament net iets anders lag. God trok zijn volk Israël voor.

Hij zegende het volk als het gehoorzaam was. Hij strafte het bij ongehoorzaamheid.

In die leerfase liet God op materieel niveau duidelijk de relatie zien: Wie ongehoorzaam is verdient straf, wie wel gehoorzaamd ontvangt beloning.

In het Nieuwe Testament is straf en beloning meer komen te liggen op het geestelijke niveau, omdat we weten dat onze werken ons zullen navolgen.

Na de jongste dag zullen we zien dat onze werken hier er echt toe hebben gedaan.

In Zondag 3 van de Catechismus leren we dat wij zo verdorven zijn, dat we helemaal onbekwaam zijn tot iets goeds en uit zijn op elk kwaad. Behalve als wij door de Geest van God opnieuw geboren worden, dan verandert dat totaal.

Ik denk dat God door zijn Geest de hele schepping draagt. Door de algemene genade kunnen we wel iets goeds doen en zijn we niet altijd uit op alle kwaad. Om de algemene genade te onderkennen moeten we telkens naar het kruis kijken. Zodra God zijn algemene genade terugtrekt, komt onze ware aard aan het licht. Ik stond daar te schreeuwen aan de voeten van het kruis.

Zo zit ik in elkaar. Alleen door de werking van de Geest van God verandert dat.

Als christenen mogen we blij zijn dat God ook niet-christenen een geweten geeft, zodat ze echt kunnen kiezen. Hij geeft aan elk mens een moreel inzicht, zodat Hij elk mens verantwoordelijk kan stellen voor zijn daden.

Omdat iedereen een geweten heeft en keuzes kan maken, zal God niemand ontoerekeningsvatbaar verklaren.

Verder terugbladerend schrijft u over het **determinisme** bij Calvijn.

De predestinatieleer veronderstelt dat God sommigen voor zichzelf heeft uitgekozen voor behoud en dat Hij alle anderen bestemde tot het eeuwig verderf.

Als mensen ingaan op Gods genade, doen ze dat alleen omdat ze hiertoe voorbestemd zijn.

Bij de uitwerking van dit idee is onze verantwoordelijkheid niet doorzichtig te maken.

Naar aanleiding van de gevoerde discussie schrijft U:

Bovendien kan 'inconsistentie voor lief nemen' nooit een begaanbare weg zijn, voor de theoloog niet, maar ook voor de gelovige niet. Als 'wij logische inconsistentie voor lief nemen "wanneer de Schrift ons daartoe noopt"', zo zegt Brümmer in zijn reactie op dit punt, dan zijn wij ook vrijgesteld van de verplichting om de logische consequenties van stellingen, die wij op grond van de Schrift voor waar houden, voor onze rekening te nemen! (...) Natuurlijk is onze kennis beperkt. (...) Wij weten niet meer over God dan datgene wat Hij in de Schrift aan ons openbaart. In overeenstemming met de *docilitas* zijn wij echter verplicht om datgene wat de Schrift ons leert voor waar te houden! Hieruit volgt echter niet dat wij ook iedere interpretatie van datgene wat de Schrift ons leert, voor lief te nemen – vooral niet als deze interpretatie innerlijk tegenstrijdig is! God spreekt zichzelf nooit tegen. Daarom mogen wij ons nooit neerleggen bij interpretaties van Zijn Woord die uitgaan van de veronderstelling dat Hij dat wel zou doen. Innerlijke tegenstrijdige interpretaties van Gods Woord, maken dat woord tot onzin en kunnen daarom nooit gerechtvaardigd worden met een beroep op de *docilitas*! (AHvV blz. 113)

Calvijn noemde de predestinatieleer 'huiveringwekkend' (AHvV blz. 112)

Ik denk dat we Gods uitverkiezing moeten zien in het werk van Jezus Christus.

Hij is de Uitverkorene die ons voorgaat. Wij leven in Hem en door Hem.

God draagt zijn hele schepping in Hem en door Hem.

Via Jezus Christus komt de hele schepping tot Zijn doel.

Jezus Christus heeft nu al alle macht ontvangen in de hemel en op de aarde.

Op de jongste dag zal Hij een grote stap zetten, zoals dit in Gods heilsplan is voorzien.

Dan zullen alle mensen opstaan en iedereen zal een onsterfelijk lichaam ontvangen.

Wat zal er daarna gaan gebeuren?

In mijn werkstuk 'Wat is de late-alverzoening?' (Zie onder reactie 16 van www.paradijsthesen.nl) heb ik proberen te schetsen wat er op grond van diverse Schriftplaatsen gaat plaatsvinden.

Ik veronderstel dat God dezelfde zal blijven.

Na de zondvloed en na de Babylonische ballingschap gaf Hij mensen opnieuw een kans.

In de Bijbel ontdekken we een vast patroon: God geeft de mensen kans na kans.

Ik denk dat God dit aan het begin van de jongste dag ook zal doen.

Zie verder mijn werkstuk.

U gaat bewust niet in op de vraag of alle mensen behouden zullen worden. (AHvV blz. 116)

Dat vind ik jammer, omdat ik rondom dit vraagstuk een logische inconsequentie opmerk.

Hoe kan een God die liefde is, zoveel mensen aan hun lot overlaten?

Voor eeuwig nog wel, in een door Jeroen Bosch geschilderde helse omgeving.

Hoe kan Jezus Christus als overwinnaar van de wereld, zoveel mensen in de handen van Satan laten?

Heeft Hij dan niet alles gewonnen?

Of laat Hij zijn winst liggen?

De vraag stellen is haar beantwoorden.

Ik denk dat met het idee van de late-alverzoening veel logische inconsequenties verdwijnen.

U komt met enkele logische vragen:

- Waarom heeft God niet bij iedereen de wil vernieuwd? (AHvV blz. 114)
- Hebben we dan toch een willekeurige God, die de een wel en de ander geen vernieuwing schenkt? (AHvV blz. 114)
- Als we daarentegen zouden stellen dat God uiteindelijk wel bij iedereen (nu of in de toekomst) de wil zal vernieuwen, zouden we kunnen vragen waarom Hij dat al niet veel eerder heeft gedaan. Dan was toch een heleboel kwaad voorkomen? (AHvV blz. 114)

De gelijkenis van de verloren zoon is heel bekend. De vraag die daarbij gesteld kan worden is: Waarom heeft de vader de jongste zoon laten gaan? Als hij dat had weten te beletten, had hij toch een heleboel kwaad voorkomen?

Een leerproces kan hard zijn. De jongste zoon kwam er gelouterd uit.

De eerste twee vragen, denk ik, stellen we te vroeg.

Deze vragen mogen we stellen aan het einde van de jongste dag, als alle knie zich buigt voor de HEER en als iedereen God zal loven.

Over de relatie tussen **Gods voorzienigheid en de vrije wil** is al veel gezegd.

Wie alle nadruk legt op Gods voorzienigheid komt uit bij het determinisme.

God stuurt daarbij alles en Hij delegeert niets.

De mens heeft dan niets meer te kiezen, hij is niet meer dan een marionet.

De Bijbel spreekt anders. Zij spreekt duidelijk over zowel Gods voorzienigheid als over de verantwoordelijkheid van de mens. Deze twee zijn weliswaar moeilijk met elkaar te rijmen.

Toch wil ik eerst een poging doen, om daarna terug te komen op subhoofdstuk **3.2 De vrije wil als oorzaak van het kwaad**.

Ik denk namelijk dat als bijvoorbeeld de Mattheüs Passion wordt uitgevoerd de dirigent aan alle deelnemers enige improvisatieruimte geeft. Ik heb eens een zanger horen zeggen dat Hij tijdens het zingen zijn hele ziel en zaligheid in de tekst kon leggen. Terwijl je nauwkeurig de partituur volgt, is het kennelijk mogelijk om daarin een stuk vrijheid te ervaren.

Eenzelfde soort vrijheid kan een filmacteur ervaren. De regisseur bepaalt aan de hand van het script de hoofdlijnen, maar een goede auteur weet er echt iets van te maken. Binnen de marges van het script kan en mag hij zich uitleven.

Dergelijke vrijheden bloeien op als de dirigent en de zanger, de regisseur en de filmacteur, beiden het allerbeste ervan willen maken en als zijn beide op dezelfde lijn zitten.

Indien de zanger de dirigent bewondert, dan zal dat snel lukken.

Als een filmacteur ontzag en bewondering heeft voor de regisseur, denk ik, wordt het gezamenlijke resultaat beter.

Voor de zondeval was in het paradijs de situatie ideaal. Adam en Eva bewonderden God en hun relatie met God was optimaal. Zij kenden God en zij wisten wat ze moesten doen.

Ik denk dat God voor Adam en Eva een grote Regisseur is geweest en dat tijdens hun wandelingen in de avondkoelte over het als maar voortschrijdende werk is gesproken.

Na de jongste dag komt die optimale situatie terug. Uiteindelijk zal iedereen God bewonderen en slechts willen doen wat Hij goed vindt. Dit met behoud van de eigen vrije wil.

In uw beschrijving van het eschatologisch probleem in het kader van de 'free-will-defence' merkt u terecht op dat de hele geschiedenis een leerschool is geweest om de mensheid door schade en schande in moreel opzicht wijs te maken. (AHvV blz. 93-94)

Ik denk dat daarbij ook de hel een functie heeft. Alle ongelovigen zullen op de jongste dag de hel verlaten, omdat zij zullen opstaan. De ervaringen die zij in de hel hebben opgedaan, zullen zij met de anderen delen. Die ervaringen zullen zo afschrikwekkend zijn dat deze ook een bijdrage zullen leveren aan het morele bewustzijn van alle opgestane mensen.

Met het voorbeeld van de zanger en de filmacteur nog in het geheugen, wil ik eerst een overstap maken naar **Gods uitverkiezing**. Een zanger wordt gevraagd voor diverse uitvoeringen, de ene keer speelt hij de hoofdrol, de volgende keer een bijrolletje. Een filmacteur kan vele personages gespeeld hebben in heel veel diverse film.

Wie later terugkijkt op zijn carrière, zal constateren dat hij leuke en minder leuke, moeilijke en heel moeilijke stukken gespeeld heeft.

Zo zal het ook gaan als wij na een hele lange tijd na de jongste dag terug zullen kijken.

We zullen dan zien dat God ons verschillende rollen heeft toegedacht, en dat wij in vergelijking met anderen er niet slecht zijn afgekomen. Waarschijnlijk zal die vergelijking ons wel tot de conclusie brengen dat God alle rollen eerlijk heeft verdeeld.

Ook Jacob en Esau zullen dan waarschijnlijk tot die conclusie komen.

In het eerste bedrijf van de geschiedenis verkiest God, maar in alle daarop volgende bedrijven zal God eveneens door verkiezing onderscheid en variatie aanbrengen.

God regeert van eeuwigheid tot eeuwigheid, van de ene tijdperiode naar de andere.

Al direct na het begin van de jongste dag zal de tijd er niet meer toe doen, want dan hebben voor wat dat betreft de zon en de maan niet meer nodig. Want vanaf dat moment leven we weer met het eeuwigheidsperspectief voor ogen.

Gods uitverkiezing moeten we dus pas later beoordelen.

Als we nu al Gods uitverkiezing beoordelen dan vinden we het allemaal onrechtvaardig.

Maar juist Gods uitverkiezing dwingt ons zo om langetermijndenkers te worden.

Nu terug naar het kwaad en onze vrije wil.

Ik denk dat we daarbij de volgende drie situaties moeten onderscheiden:

1. God dirigeert direct het leven. De heilige Geest dwingt je Gods weg te gaan en Zijn plannen met jou uit te voeren.

In deze situatie speel je een rol en al spelend ben je voor de 100% verantwoordelijk voor de uitvoering.

Ik denk dat God op momenten bij de uitvoering van Zijn heilsplan mensen zo heeft gegrepen dat ze niet anders konden dan Zijn plan uitvoeren. Als ik de geslachtregisters van Jezus lees, dan ontkom ik niet aan de indruk dat God alles stevig in handen heeft gehad.

Na de zondeval heeft God zo mensen ingeschakeld door hun wil om te buigen naar Zijn wil. God dirigeerde zo op die momenten hun leven, waarbij hun vrije wil begrensd werd.

Maar net zoals bij die zanger van de Mattheüs Passion konden al die mensen hun ziel en zaligheid leggen in de uitvoering van hun taak.

Voor de zondeval leefden Adam en Eva in volkomen harmonie met God. Met passie gebruiken ze hun vrije wil om Hem te dienen.

Na de jongste dag komt die situatie terug, als Jezus alles in allen zal zijn.

Na de zondeval kwam God direct met de moederbelofte. Als voorschot op Jezus' overwinning aan het kruis kwam God toen al met Zijn genade. De algemene genade maakte het mogelijk dat mensen opnieuw konden kiezen.

Wij moeten beseffen, als God de vloek niet had weggenomen en ons in Satans handen had gelaten, dat wij dan niet meer zouden kunnen kiezen omdat Satan de vrije wil verwoest.

2. God trekt zich meer of minder terug en geeft zodoende Satan speelruimte.

Terwijl Jezus aan het kruis hing, trok God zich helemaal terug.

Satan kreeg zo de vrije hand en er gebeurde iets wat te verschrikkelijk is voor woorden.

Wat lieten de mensen rondom het kruis zich meeslepen.

Ze wisten eigenlijk helemaal niet meer wat ze deden. Ze waren volkomen in Satans handen.

Jezus zag dit gebeuren en Hij bad: "Vader, vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen."

Op dat enkele moment dirigeerde Satan het leven van de omstanders.

Zij hadden geen vrije wil meer. Volkomen slaaf van Satan.
Maar ook toen konden zij hun ziel en zaligheid leggen in de uitvoering van Satans plan.

Vanaf de zondeval tot aan de kruisiging heeft Satan veel speelruimte ontvangen.
Tijdens de zondvloed was er nog maar één gezin over waarmee God verder wilde.
Gods uitverkoren volk loopt langs afgronden, waarbij ze telkens verkeerd kiezen.
Enkel door Gods ingrijpen heeft Hij Zijn heilsplan voltooid.
In die situatie hadden alle volkeren rond Israël eigenlijk weinig te kiezen. God zag niet naar hen om. Desondanks verzekerde God aan alle drie de aartsvaders dat in hen alle volkeren gezegend zouden worden.
Die zegen is niet anders mogelijk, dan dat we dat op de lange termijn gaan leren zien.
Na de jongste dag zullen ook al die volkeren opstaan.
Dat is alvast hun eerste zegen.
Vervolgens zullen ze een herkansing krijgen, nu de hele geschiedenis voor hen openligt.

3. God stort op de eerste Pinksterdag zijn heilige Geest uit en Hij geeft Zijn discipelen de opdracht om het Evangelie aan alle volkeren te verkondigen.
Vanaf dat moment, waarschijnlijk al vanaf Jezus' overwinning aan het kruis, is Satan gebonden. Vanaf dat moment wil God alle volkeren bereiken, en dat zal Satan niet tegen kunnen houden.

De heilige Geest werkt Gods wil in de harten van gelovigen.
Door het lezen van Zijn Woord en het gebruiken van de sacramenten bewerkt God bij al Zijn volgelingen de wedergeboorte.
Bij wedergeboren christenen werkt de vrije wil optimaal.
Zij kunnen opnieuw kiezen tussen goed en kwaad.
Zij zullen vallen en opstaan. Zelfs Paulus had daar last van. (Zie AHvV hoofdstuk 3.3)
Maar alle gelovigen mogen putten uit Jezus' toegerekende gerechtigheid.
Ondanks ons vallen en opstaan blijven we Zijn kind, omdat Hij dat allemaal heeft voorzien en ondanks al onze zonden van ons blijft houden.

Na het begin van de jongste dag zullen we precies zien wat kwaad is en wat niet.
In de leerschool van de geschiedenis zal God onze Leraar worden, en Hij zal ons eerst uitnodigen om onze eigen mening te geven. Daarna zal Hij ons zo nodig corrigeren.
In dat perspectief zien we dat God al het kwade ons ten goede laat keren.

De metafoor van "Schaakgrootmeester" van Peter Geach spreekt mij zeer aan. (AHvV blz. 94)
Hij concludeert: "God kent alle mogelijke zetten vooruit en weet ook al onze zetten zo te beantwoorden dat Hij precies uitkomt waar Hij wil, zonder de vrije wil van zijn schepselen uit te schakelen. Er zijn dus zetten van ons die meewerken, maar ook die Zijn plan tegenwerken."
Ik vind dit een mooi idee, maar ik denk dat het allemaal iets ingewikkelder ligt.
Ik denk dat God voor de grondlegging van de wereld miljarden scenario's heeft voorzien.
Op hoofdlijnen heeft Hij deze doorgerekend, zodat Hij zeker was over het eindresultaat.
Zonder goed eindresultaat was Hij niet aan de schepping begonnen.
Dat zou moreel tegenstrijdig zijn met al Zijn goede eigenschappen.
God wist bij voorbaat dat Hij in staat was om al het kwade ten goede kon laten keren.
Vandaar dat Hij de mens een vrije wil heeft gegeven. Het eindresultaat zal hoe dan ook fantastisch worden. Daar staat de Schepper van hemel en aarde garant voor.

Met vriendelijke groet,
Nico Bakker